

МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Поліщук Ю.В.,
Побережець О.В., д.е.н., доцент

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

На сучасному етапі українська економіка перебуває у кризовому становищі, що створює певні передумови для здійснення фінансових правопорушень. Тому питання реформування системи здійснення фінансового контролю є досить актуальним питанням в аспекті підвищення його ефективності.

Стосовно сутності «державного фінансового контролю» не існує єдиної думки. Із великої кількості підходів до тлумачення даного поняття, які можна зустріти у наукових публікаціях можна виділити наступні:

- а) діяльність законодавчих і виконавчих органів публічної влади;
- б) система активних дій і операцій стеження за функціонуванням будь-якого об'єкта управління в частині утворення, розподілу та використання ним фінансових ресурсів;
- в) один з видів або особлива форма державного контролю;
- г) функція або елемент системи управління фінансами (фінансових відносин) тощо [4].

Розрізняють зовнішніх та внутрішніх суб'єктів здійснення державного фінансового контролю. Зовнішні – державні інституції, що спрямовують контрольні дії на діяльність як центральних, так і місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування. Внутрішні – це органи однієї системи, які перебувають в адміністративній підпорядкованості і які вирішують завдання, що стоять перед певним конкретним органом управління [1].

У діяльності органів державного фінансового контролю в Україні орган, який має статус вищого і не залежить від законодавчої або виконавчої влади, у чинних правових документах не встановлюється, а також органи державного фінансового контролю, які мають повноваження щодо контролю дотримання бюджетного законодавства, як визначається ст. 110 – 113 БКУ, не складають систему, оскільки мають не чітко визначений правовий статус і дублюючі та не в повному обсязі визначені повноваження [2].

До об'єктів державного фінансового контролю належать:

- відносини, що виникають між державою, з одного боку, і юридичними і фізичними особами, з іншого боку, щодо виробництва і розподілу національного доходу;
- грошові відносини, що виникають у зв'язку з формуванням фінансових ресурсів у розпорядженні держави;
- грошові, розпорядчі процеси при формуванні та використанні фінансових ресурсів на всіх рівнях бюджетної системи держави [9].

До об'єктів державного фінансового контролю можна також включати всі економічні відносини, які пов'язані з рухом грошових коштів.

Фінансовий контроль базується на використанні контрольної функції фінансів та механізмі господарювання, що здійснюється на підприємстві і який не можливий без використання фінансових ресурсів [5].

Система фінансового контролю України має суттєві недоліки, серед яких можна виділити наступні:

1. Переважне застосування заходів подальшого (наступного) контролю, що дає змогу лише встановити факт наявного порушення, а не запобігти їх здійсненню. Доцільно буде застосовувати процедури попереднього та поточного контролю.
2. Неусвідомлення важливості внутрішнього фінансового контролю.

3. Низький рівень дієвості механізму адміністративних стягнень. Сума штрафів здебільшого є меншою за фактично завдані збитки.

4. Постійне зростання фінансових порушень у сфері використання бюджетних коштів.

5. Неefективність законодавчого регулювання, внаслідок чого функції різних суб'єктів контролю перетинаються, що призводить до дублювання їхньої діяльності [6].

Основними завданнями системи фінансового контролю є організація і здійснення контролю за законністю, доцільністю, повнотою, своєчасністю та цільовим призначенням і використанням фінансових ресурсів; контроль за забезпеченням фінансової безпеки держави та ін. [7].

Підсумовуючи вищесказане, треба підкреслити, що представлені та досліджені методи та система фінансового контролю в Україні потребують суттєвих структурних змін, враховуючи зростання показників економічних злочинів. Крім того, реформування системи державного фінансового контролю необхідно здійснювати, користуючись досвідом розвинутих країн.

Література:

1. Білоус В.В. Інституційні засади фінансового контролю в системі правового регулювання обігу публічних коштів / В.В. Білоус // Форум права. – 2014. – №2. – С. 58-63.
2. Гетьманець О.П. Напрямки удосконалення законодавства щодо бюджетного контролю / О.П. Гетьманець // Юридична наука. – 2015. – № 2. – С. 134-141.
3. Пінькас Г.І. Фінансовий контроль: проблеми визначення категорії / Г.І.Пінькас // Економічний простір. – 2013. – №48/2. – С. 150-158.
4. Садченко М.М. Роль міліції у здійсненні фінансового контролю: проблеми правового регулювання / М.М. Садченко // Митна справа. – 2011. – № 3 (75). Частина 2. – С. 210-215.
5. Скоропад І.С. Державний фінансовий контроль в Україні: проблеми та шляхи реформування / І.С. Скоропад // Науковий вісник НЛТУ. – 2011. – Вип.21.3. – С. 263-268.
6. Чуль О.М. Система державного фінансового контролю: функціонування, проблематика, оптимізація / О.М. Чуль // Економічний простір. – 2011. – №45. – С. 193-202.
7. Шевчук О. Державний фінансовий контроль: наукова парадигма / О.Шевчук // Вісник КНТЕУ. – 2013. – №1. – С. 41-50.
8. Maslennikov E.I. Strategic assessment of the financial sustainability of the industrial enterprise: [Електронний ресурс] / E.I. Maslennikov // Економіка: реалії часу. – 2014. – № 6 (16). – С. 111-115. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/№6/111-115.pdf>.
9. Масленніков Є.І. Трансформаційні процеси в системі податкового адміністрування / Є.І. Масленніков, К.Ю. Нетребська // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 10/2. – С. 10-14.
10. Побережець О.В. Інструменти системного підходу до управління результатами діяльності промислового підприємства: [Електронний ресурс] / О.В. Побережець // Економіка: реалії часу. – 2016. – № 1 (23). – С. 155-161. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/№1/155-161.pdf>.
11. Побережець О.В. Механізм управління результатами діяльності промислового підприємства: [Електронний ресурс] / О.В. Побережець // Економіка: реалії часу. – 2015. – № 6 (22). – С. 199-205. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/№6/199-205.pdf>.

12. Побережець О.В. Ідентифікація та класифікація нематеріальних активів та проблеми їх визначення: [Електронний ресурс] / О.В. Побережець, К.В. Іванова // Економіка: реалії часу. – 2012. – № 2 (3). – С. 98-104. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2012/No2/98-104.pdf>.
13. Ломачинська, І.А. Вплив інституційного розвитку фінансової системи на економічну безпеку України. / І.А. Ломачинська. // Вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – № 8, частина 1. – С. 174-177.
14. Філіппова С.В. Класифікація умов надання венчурного капіталу для інноваційної діяльності підприємств [Електронний ресурс] / С.В. Філіппова, В.А. Сааджан // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 2 (7). – С. 163-170. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n2.html>.
15. Масленніков Є.І. Методологічні та практичні засади дослідження системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства [моногр.] / Є.І. Масленніков. – Одеса: Прес-кур'єр, 2015. – 316 с.
16. Управління потенціалом підприємства: [підручник] / Ю.М. Сафонов, Є.І. Масленніков. – 2-е вид., доп. і перероб. – Одеса : Прес-кур'єр, 2015. – 244 с.
17. Звітність підприємств: [навч. посібн. для студентів вищих навч. закл.] / С.В. Філіппова, Є.І. Масленніков, О.В. Побережець, С.О. Черкасова. – Одеса: Прес-кур'єр, 2015. – 188 с.